

دانشگاه لرستان

دانشکده ...

گروه.....

پایان نامه کارشناسی ارشد یا رساله دکتری

رشته ..... گرایش .....

عنوان

عنوان پایان نامه – دستورالعمل و راهنمای نگارش پایان نامه

نگارش

نام کامل نویسنده

استاد راهنما

نام کامل استاد راهنما

استاد مشاور

نام کامل استاد مشاور

ماه و سال

نام الله

داخل جلد

دانشگاه لرستان

دانشکده ...

پایان نامه کارشناسی ارشد یا دکتری

رشته ..... گرایش .....

عنوان

عنوان پایان نامه – دستورالعمل و راهنمای نگارش پایان نامه

نگارش

نام کامل نویسنده

استاد راهنما

نام کامل استاد راهنما

استاد مشاور

نام کامل استاد مشاور

ماه و سال

همه امتیازات این پایان نامه به دانشگاه لرستان تعلق دارد، در صورت استفاده از تمام یا بخشی از مطالب در مجلات، کنفرانس ها و یا هرگونه استفاده از نتایج علمی و عملی، واگذاری اطلاعات به دیگران یا چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس، باید نام دانشگاه لرستان، استاد یا استادان راهنمای پایان نامه و نام دانشجو با ذکر مأخذ، با مجوز کتبی از دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه لرستان ثبت شود. در غیر اینصورت مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

صفحه فرم ارزیابی و تصویب پایان نامه- فرم تأیید اعضاء کمیته دفاع

در این صفحه فرم دفاع یا تایید و تصویب پایان نامه موسوم به فرم کمیته دفاع- موجود در پرونده

آموزشی- را قرار دهید.

صورتجلسه ارزشیابی رساله دکتری / پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از رساله دکتری / پایان نامه کارشناسی ارشد آقای / خانم ..... رشته: .....

گرایش..... به شماره دانشجویی ..... با عنوان.....

در تاریخ ..... در دانشکده ..... دانشگاه لرستان برگزار گردید و هیأت داوران براساس کیفیت پایان نامه،

استماع دفاعیه و نحوه پاسخ به سوال ها، پایان نامه ایشان را معادل با ..... واحد، با نمره (به عدد)..... (به حروف) ..... و با درجه ..... برای دریافت درجه دکتری / کارشناسی ارشد مورد تأیید قرار دادند.

امضاء:

مرتبه علمی:

هیات داوران :

۱. استاد راهنما :

۲. استاد راهنما :

۳. استاد مشاور ۱ :

۴. استاد مشاور ۲ :

۵. داور خارجی اول:

۶. داور خارجی دوم:

۷. داور داخلی اول:

۸. داور داخلی دوم:

۹. ناظر و نماینده تحصیلات تکمیلی، دانشکده:

دکتر .....

مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه

دکتر .....

معاونت آموزشی دانشکده

دکتر .....

مدیر گروه

نکته مهم:

نگارش پایان نامه/رساله باید به زبان فارسی و بر اساس آخرین نسخه دستورالعمل و راهنمای

تدوین پایان نامه های دانشگاه لرستان باشد.(دستورالعمل و راهنمای حاضر)

✳ چاپ و صحافی پایان نامه/رساله بصورت دو رو بلامانع است.

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب..... دانشجوی رشته..... شماره دانشجویی.....
متعهد می شوم که مطالب مندرج در این ..... حاصل کار پژوهشی اینجانب تحت نظارت و راهنمایی استادان دانشگاه لرستان بوده و به دستاوردهای دیگران که در این پژوهش از آنها استفاده شده است مطابق مقررات و روال متعارف ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این ..... قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نگردیده است. در صورت اثبات تخلف در هر زمان ، مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از درجه اعتبار ساقط بوده و دانشگاه حق پیگیری قانونی خواهد داشت.

کلیه نتایج و حقوق حاصل از این ..... متعلق به دانشگاه لرستان می باشد.
هرگونه استفاده از نتایج علمی و عملی ، واگذاری اطلاعات به دیگران یا چاپ و تکثیر ، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این ..... بدون موافقت کتبی دانشگاه لرستان ممنوع است . نقل مطالب با ذکر مآخذ بلامانع است.

نام و نام خانوادگی.....

امضاء و اثر انگشت

در صورت تمایل (اختیاری) این صفحات نیز اضافه شود:

- **صفحه تقدیم:** نویسنده پایان نامه، در صورت تمایل می تواند برای سپاسگزاری پایان نامه خود را به شخص و یا ارگان خاصی تقدیم نماید.
- **صفحه تقدیر و تشکر:** نویسنده پایان نامه می تواند مراتب امتنان خود را نسبت به استاد راهنما-استاد مشاور و یا دیگر افرادی که طی انجام پایان نامه به نحوی او را یاری و یا با او همکاری نموده اند ابراز دارد.

چکیده

در این قسمت چکیده پایان نامه نوشته می‌شود. چکیده باید جامع و بیان‌کننده خلاصه‌ای از اقدامات انجام شده باشد. در چکیده باید از ارجاع به مرجع و ذکر روابط ریاضی، بیان تاریخچه و تعریف مسئله خودداری شود، این موضوعات باید در "مقدمه" پایان نامه نوشته شود.

چکیده این دستورالعمل:

از این دستورالعمل می‌توان به‌عنوان الگو (Template) استفاده کرد. برای استفاده از این الگو تنها کافی است که عناوین فصل‌ها و بخش‌ها و همچنین محتوای آنها را متناسب با نیاز خود تغییر دهید. سپس با راست‌کلیک روی فهرست عناوین، فهرست اشکال و فهرست جداول این فهرست‌ها به‌روز خواهند شد. بنابراین، از حذف‌کردن این فهرست‌ها خودداری کنید. همچنین برای آن‌که عنوان شکل جدید در فهرست اشکال اضافه شود، لازم است که در نوشتن زیرنویس شکل جدید از زیرنویس نمونه شکل موجود در این الگو کپی بردارید. درمورد جداول نیز به همین صورت است. بنابراین، از حذف‌کردن نمونه شکل و حداقل یک نمونه از جداول موجود در این دستورالعمل تا آخرین مراحل تهیه پایان نامه خودداری کنید. لطفاً تا انتها، این دستورالعمل را به دقت مطالعه کنید.

واژه‌های کلیدی:

کلیدواژه اول، ...، کلیدواژه هفتم (نوشتن چهار تا هفت واژه کلیدی ضروری است)

صفحه	فهرست عناوین
۱.....	۱ مقدمه.....
۴.....	۲ مشخصات یک پایان نامه و گزارش علمی.....
۵.....	۱.۲ برخورداری از غنای علمی.....
۵.....	۲.۲ ارجاع به موقع و صحیح به منابع دیگر.....
۵.....	۳.۲ ساده نویسی.....
۶.....	۱.۳.۲ وحدت موضوع.....
۶.....	۲.۳.۲ اختصار.....
۶.....	۳.۳.۲ رعایت نکات دستوری و نشانه گذاری.....
۶.....	۴.۳.۲ توجه به معلومات ذهنی مخاطب.....
۶.....	۵.۳.۲ رعایت مراحل اصولی نگارش.....
۸.....	۳ نگارش صحیح.....
۹.....	۱.۳ فارسی نویسی.....
۹.....	۲.۳ رعایت املاي صحیح فارسی.....
۱۰.....	۳.۳ رعایت قواعد نشانه گذاری.....
۱۰.....	۱.۳.۳ ویرگول.....
۱۰.....	۲.۳.۳ نقطه.....
۱۰.....	۳.۳.۳ دو نقطه.....
۱۱.....	۴.۳.۳ گیومه.....
۱۱.....	۵.۳.۳ نشانه پرشی.....
۱۱.....	۶.۳.۳ خط تیره.....
۱۱.....	۷.۳.۳ پرانتز.....
۱۲.....	۴ فنون ماشین نویسی (تایپ پایان نامه).....
۱۳.....	۱.۴ سبک ها، قلم ها (Font) و اندازه قلم ها.....
۱۳.....	۱.۱.۴ قلم های فارسی.....

۱۴.....	قلم‌های لاتین.....	۲.۱.۴
۱۵.....	فرمول‌ها (روابط ریاضی).....	۲.۴
۱۶.....	قلم و سبک فرمول‌ها.....	۱.۲.۴
۱۶.....	اندازه فرمول‌ها.....	۲.۲.۴
۱۸.....	فاصله‌های افقی و عمودی.....	۳.۴
۱۸.....	فاصله کلی از چهار طرف کاغذ.....	۱.۳.۴
۱۸.....	فاصله خط‌ها.....	۲.۳.۴
۱۸.....	فاصله‌های تفکیک‌کننده.....	۳.۳.۴
۱۹.....	فواصل بین کلمات.....	۴.۴
۱۹.....	جدانویشتن کلمات بدون گذاشتن فاصله بین آنها.....	۵.۴
۲۰.....	فهرست گزارش، فهرست شکل‌ها و فهرست جداول.....	۶.۴
۲۱.....	سربرگ و ته‌برگ (Header and Footer).....	۷.۴
۲۱.....	جداول، منحنی‌ها، شکل‌ها و مراجع.....	۸.۴
۲۲.....	ارجاع به جداول، شکل‌ها، روابط، مراجع و بخش‌ها.....	۹.۴
۲۳.....	نرم‌افزار مجاز برای تهیه پایان نامه.....	۱۰.۴
۲۴.....	بررسی ساختار پایان نامه.....	۵
۲۵.....	بررسی سرفصل‌ها.....	۱.۵
۲۵.....	بررسی ساختار کلی.....	۲.۵
۲۵.....	بررسی مفهومی.....	۳.۵
۲۶.....	مطالعه مفهومی و جمله‌بندی.....	۴.۵
۲۶.....	تنظیم بندها.....	۵.۵
۲۶.....	بررسی قواعد نگارشی.....	۶.۵
۲۷.....	بررسی روابط.....	۷.۵
۲۷.....	بررسی شکل‌ها.....	۸.۵

۱.۸.۵	بررسی کیفیت شکل و تطابق عنوان آن.....	۲۷
۲.۸.۵	بررسی تطابق روابط، برنامه و شکل.....	۲۸
۹.۵	بررسی جداول.....	۲۸
۱.۹.۵	بررسی کیفیت جدول و تطابق عنوان آن.....	۲۸
۲.۹.۵	بررسی تطابق روابط، برنامه و جدول.....	۲۸
۱۰.۵	به‌روزرسانی مراجع.....	۲۸
۱۱.۵	صفحه‌بندی.....	۲۹
۱۲.۵	سربرگ و ته‌برگ‌ها.....	۲۹
۶	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۳۰
منابع و مراجع ۳۲		
پیوست‌ها ۳۳		

ساختار یک پایان نامه شامل :

- ۱ - فصل اول: "مقدمه و هدف" که شامل مقدمه و هدف مورد نظر می باشد.
- ۲ - فصل دوم: "کلیات" که شامل کلیات و پیشینه تحقیق در ایران و جهان می باشد.
- ۳ - فصل سوم: "مواد و روش کار"
- ۴ - فصل چهارم: "نتایج"
- ۵ - فصل پنجم: "بحث" که شامل بحث، نتیجه گیری و پیشنهادها می باشد.

فهرست اشکال

صفحه

شکل ۱.۴	قسمت‌های مختلف یک موشک تاکتیکی.....	۲۲

صفحه	فهرست جداول
۱۳	جدول ۱.۴ قلم‌های فارسی.....
۱۴	جدول ۲.۴ قلم‌های لاتین.....
۱۷	جدول ۳.۴ قلم و سبک فرمول‌ها.....
۱۸	جدول ۴.۴ اندازه فرمول‌ها.....
۲۲	جدول ۵.۴ عنوان جدول.....

فهرست علائم

علائم لاتین

ارتفاع	h
طول موج توربولانس	L
پریود توربولانس	T
سرعت تعادل وسیله پرنده	U_0
مؤلفه سرعت تندباد در راستای محور طولی دستگاه مختصات بدنی نسبت به اینرسی	u_g^B

علائم یونانی

چگالی طیفی قدرت توربولانس	$\Phi(\omega)$
شدت توربولانس	σ
بسامد توربولانس	ω
بسامد فاصله‌ای	Ω

بالانویس‌ها

دستگاه مختصات بدنی	B

زیرنویس‌ها

تندباد (گاست)	g

فصل اول

مقدمه

۱.۱. مقدمه

فصل مقدمه یک پایان نامه، با بیان نیاز موضوع، تعریف مسئله و اهمیت آن در یک یا چند بند (پاراگراف) آغاز می‌شود^۱ و با مرور پیشینه موضوع (سابقه کارهای انجام‌شده پیشین که ارتباط مستقیمی با مسئله مورد بررسی دارند) ادامه می‌یابد. معمولاً لازم است درباره هر یک از مرتبط‌ترین کارهای پیشین حداقل یک بند نوشته شود. سپس در یک یا دو بند توضیح داده می‌شود که در این پایان نامه، چه دیدگاه یا راهکار جدیدی نسبت به مسئله (موضوع) مورد بررسی وجود دارد. به عبارت دیگر نوآوری‌ها به صورت کاملاً شفاف و صریح بیان می‌شود. در ادامه ممکن است به نتایج بدست‌آمده نیز به طور مختصر و کلی اشاره شود. در آخرین بند از مقدمه به محتوای فصل‌های بعدی پایان نامه به اختصار اشاره می‌شود.

مقدمه دستورالعمل حاضر

به منظور یکسان‌سازی ساختار رساله/پایان نامه های دانشگاه لرستان، تهیه یک الگوی نگارشی که ضمن آموزش نکات مورد نیاز، بتواند به عنوان یک الگو نیز مورد استفاده قرار گیرد، مورد نیاز و دارای اهمیت بسیار زیادی است. اغلب الگوهایی که تاکنون تدوین شده، فقط چهارچوب‌های ظاهری نظیر حاشیه صفحات، نوع و شماره قلم‌ها و موارد دیگری از این قبیل را مشخص می‌کند و فاقد توضیحات آموزشی در خصوص روش تهیه پایان نامه، قواعد نگارشی و همچنین امکانات نرم‌افزارهای موجود می‌باشد. در این مستند، روش تهیه پایان نامه، قسمت‌ها و بخش‌های مختلف آن، انواع قلم‌ها و اندازه آنها و همچنین مهمترین قواعد نگارشی و ماشین‌نویسی (تایپ) و نحوه استفاده از یک سری امکانات حرفه‌ای نرم‌افزار Word ارائه شده است.

در فصل دوم مشخصات و مراحل نگارش، به اختصار بیان شده است. در فصل سوم برخی نکات نگارشی از جمله شیوه املا، صحیح فارسی و قواعد نشانه‌گذاری، بیان شده است. تذکرات مربوط به چگونگی سبک‌ها، قلم، اندازه قلم‌ها، همچنین فاصله‌ها، ویرایش و نرم‌افزار مجاز برای تهیه پایان نامه/رساله یا گزارش نهایی، در فصل چهارم با عنوان فنون (تایپ) ماشین‌نویسی بیان شده است. در فصل پنجم، نکات مربوط به بررسی ساختار پایان نامه و تذکرات لازم آورده شده است. به منظور تکمیل ساختار پایان نامه و گزارش

---

^۱ شروع مقدمه نباید چنان طولانی باشد که هدف اصلی را تحت تاثیر قرار دهد.

نهایی در فصل ششم جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ارائه شده‌است. در انتها مراجع و همچنین پیوست‌ها به‌صورت نمونه قرار داده شده‌است.

لطفاً، تمامی صفحات را به دقت مطالعه کنید.

فصل دوم

مشخصات یک پایان نامه و گزارش علمی

۲. مشخصات یک پایان نامه و گزارش علمی

اگرچه برای همه انواع نوشته‌ها، مشخصات و ویژگی‌های واحد و معینی نمی‌توان ذکر کرد، با این حال در یک پایان نامه یا گزارش علمی باید نکات و موارد کلی که در این فصل ذکر می‌شود، بطور کامل رعایت شده باشد.

دقت کنید که پس از عنوان فصل باید حداقل توضیحی کوتاه در مورد موضوع نوشته شود و نمی‌توان مستقیماً بعد از آن عنوان بخش را نوشت و همین طور پس از عناوین بخش‌ها و زیربخش‌ها. (مانند دستورالعمل حاضر)

۱.۲. برخورداری از غنای علمی

یک پایان نامه باید پیش از هر چیز به لحاظ علمی از غنای لازم برخوردار باشد. یعنی هدف و پیام روشنی داشته باشد و از پیش‌زمینه علمی، بیان دلایل علمی، ارجاعات مورد نیاز و نتیجه‌گیری شفاف بهره‌برد.

۲.۲. ارجاع به‌موقع و صحیح به منابع دیگر

هر جمله‌ای که در یک پایان نامه نوشته می‌شود یا یک جمله کاملاً بدیهی است یا باید دلیل آن بیان شود و یا اینکه باید به منبعی که آن موضوع را نقل یا اثبات کرده، ارجاع داده شود. اگر مطلب یا گفتاری از منبعی عیناً در گزارش نقل می‌شود، باید آن مطلب داخل گیومه قرار گیرد و با ذکر ماخذ و شماره صفحه، به آن اشاره گردد.

۳.۲. ساده‌نویسی

سادگی از ضروریات یک نوشته است. نویسنده باید ساده، روان و در عین حال شیوا و رسا بنویسد و عبارات مبهم، جملات پیچیده و کلمات نامأنوس در نوشته خود به کار نبرد. اگر چه افراط در این امر نیز، به شیوایی نوشته صدمه می‌زند. به کارگیری لغات و اصطلاحات دشوار و دور از ذهن و عبارات و جملات نامنظم و مبهم موجب ایجاد اشکال در فهم خواننده خواهد شد.

برای ساده‌نویسی باید در حد امکان از به کارگیری کلمات «می‌بایست»، «بایستی»، «گردید»، «بوده باشد» و مانند آنها که تکلف‌آور، غلط مصطلح و یا غیرشیوا هستند، به جای «باید»، «است»، «شد» و مثل آنها، اجتناب شود. همین‌طور، «درجهت» نمی‌تواند جایگزین خوبی برای کلمه روانی مثل «برای» باشد. کلمات و جملات روان و ساده می‌توانند اغلب مفاهیم را براحتی منتقل کنند.

دقت در تنظیم بندها (پاراگرافها) نیز کمک شایانی به روانی و سادگی فهم مطلب می‌کند. بندهای طولانی نیز مانند جملات طولانی می‌توانند خسته‌کننده باشند و خواننده را سردرگم کنند. یک بند نباید کمتر از سه یا چهار سطر یا بیشتر از ۱۰ تا ۱۵ سطر باشد.

۲.۳.۱. وحدت موضوع

نویسنده باید در سراسر نوشته از اصل موضوع دور نیافتد و تمام بحث‌ها، مثال‌ها و اجزای نوشته با هماهنگی کامل، پیرامون موضوع اصلی باشد و تاثیری واحد در ذهن خواننده القا کند.

اختصار

پایان نامه یا گزارش علمی باید در حد امکان، مختصر و مفید باشد و از بحث‌های غیر ضروری در آن پرهیز شود. نوشتن مطالب ارزشمندی که هیچ ربطی به موضوع ندارد، فاقد ارزش علمی است.

۲.۳.۲. رعایت نکات دستوری و نشانه‌گذاری

در سراسر پایان نامه باید قواعد دستوری رعایت شود و ارکان و اجزای جمله در جای مناسب خود آورده شود. همچنین رعایت قواعد نشانه‌گذاری سبب می‌شود که بیان نویسنده روشن باشد و خواننده به سهولت و با کمترین صرف انرژی مطالب را مطالعه و درک کند.

۲.۳.۳. توجه به معلومات ذهنی مخاطب

نویسنده باید همواره مخاطب خود را در برابر خود تصور کند و با توجه به معلومات ذهنی مخاطب تمامی پیش‌نیازهای لازم برای درک مطالب مورد بحث را، از پیش برای مخاطب فراهم کند.

۲.۳.۴. رعایت مراحل اصولی نگارش

هر کار علمی زمانی به بهترین شکل قابل انجام است که بر اساس یک برنامه‌ریزی مشخص انجام شود. تهیه یک متن علمی با کیفیت نیز نیازمند برنامه‌ریزی مناسب و اجرای منظم آن می‌باشد. مراحل نگارش را عموماً می‌توان به ترتیب زیر در نظر گرفت:

- تهیه فهرستی از عناوین اصلی و فرعی که باید نوشته شود

- اولویت‌بندی و تعیین ترتیب منطقی فصل‌ها و بخش‌های گزارش
  - گردآوری اطلاعات اولیه راجع به هر بخش و زیربخش
  - تدوین مطالب جدیدی که باید به قلم نگارنده به گزارش اضافه شود
  - ماشین(تایپ) کردن مطالب با رعایت کامل نکاتی که در این دستورالعمل آموزش داده می‌شود
- رعایت نظم و ترتیب در اجرای مراحل سیستماتیک فوق هم فرآیند تهیه پایان نامه یا گزارش علمی را برای نگارنده آسان می‌کند و هم کیفیت نگارش را به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهد.

فصل سوم
نگارش صحیح

۳. نگارش صحیح

نگارش صحیح یک پایان نامه در فهم آسان آن بسیار موثر است. در این فصل مهمترین قواعد نگارشی که باید مورد توجه جدی نگارنده قرار گیرد، به اختصار بیان می‌شود. این قواعد را می‌توان در محورهای اصلی زیر دسته‌بندی کرد:

- فارسی‌نویسی
- رعایت املاي صحیح
- رعایت قواعد نشانه‌گذاری

۳.۱. فارسی‌نویسی

در حد امکان سعی کنید به جای کلمات غیرفارسی از معادل فارسی آنها استفاده کنید، به‌ویژه در مواردی که معادل فارسی مصطلح و رایج است. به‌طور مثال استفاده از کلمه «لذا» به‌جای «برای همین» یا «به‌همین دلیل» توجیهی ندارد. همچنین کلمه «پردازش» زیباتر از «پروسس» و معادل فارسی «ریزپردازنده» مناسب‌تر از «میکروپروسسور» است. در این‌گونه موارد چنانچه احتمال عدم آشنایی خواننده با معادل فارسی وجود دارد، یا اصطلاح غیرفارسی معمول‌تر است، در اولین ظهور کلمه فارسی، اصل غیرفارسی آن به‌صورت پاورقی آورده شود. اگر به‌ناچار باید کلمات انگلیسی در لابه‌لای جملات گنجانده شوند، از هر طرف یک فاصله بین آنها و کلمات فارسی پیش و پس از آنها در نظر گرفته شود. چنانچه در پایان نامه از مختصرنویسی^۱ استفاده شود، لازم است در اولین استفاده، تفصیل آن در پاورقی آورده شود. مثلاً: همگی می‌دانیم که از سیستم تعیین موقعیت فراگیر (GPS)^۲ می‌توان برای تعیین موقعیت جغرافیایی یک وسیله پرنده استفاده کرد.

۳.۲. رعایت املاي صحیح فارسی

رعایت املاي صحیح فارسی به مطالعه و درک راحت‌تر کمک می‌کند. همچنین در نوشته‌های فارسی باید در حد امکان از همزه «ء، اُ، وُ، هُ، اِ، اِ» استفاده نشود. به‌عنوان مثال «اجزاء هواپیما» و «آئین نگارش» ناصحیح، اما «اجزای هواپیما» و «آیین نگارش» صحیح هستند.

^۱ Abbreviation

^۲ Global Positioning System

۳.۳. رعایت قواعد نشانه‌گذاری

منظور از نشانه‌گذاری به کاربردن علامت‌ها و نشانه‌هایی است که خواندن و فهم درست یک جمله را ممکن و آسان می‌کند. در ادامه نشانه‌های معمول و متداول در زبان فارسی و موارد کاربرد آنها به اختصار معرفی می‌شوند.

۳.۳.۱. ویرگول

ویرگول نشانه ضرورت یک مکث کوتاه است و در موارد زیر به کار می‌رود:

- در میان دو کلمه که احتمال داده شود خواننده آنها را با کسره اضافه بخواند، یا نبودن ویرگول موجب بروز اشتباه در خواندن جمله شود.
  - در موردی که کلمه یا عبارتی به عنوان توضیح، در ضمن یک جمله آورده شود. مثلاً برای کنترل وضعیت فضاپیماها، به دلیل آن که در خارج از جو هستند، نمی‌توان از بالک‌های آیرودینامیکی استفاده کرد.
  - جداکردن بخش‌های مختلف یک نشانی یا یک مرجع
  - موارد دیگر از این قبیل
- پیش از ویرگول نباید فاصله گذاشته شود و پس از آن یک فاصله لازم است و بیشتر از آن صحیح نیست.

۳.۳.۲. نقطه

نقطه نشانه پایان یک جمله است. پیش از نقطه نباید فاصله گذاشته شود و پس از آن یک فاصله لازم است و بیشتر از آن صحیح نیست.

۳.۳.۳. دو نقطه

موارد کاربرد دوقنقطه عبارتند از:

- پیش از نقل قول مستقیم
- پیش از بیان تفصیل مطلبی که به اجمال به آن اشاره شده است.
- پس از واژه‌ای که معنی آن در برابرش آورده و نوشته می‌شود.

- پس از کلمات تفسیرکننده از قبیل «یعنی» و ... پیش از دونقطه نباید فاصله گذاشته شود و پس از آن یک فاصله لازم است و بیشتر از آن صحیح نیست.

۳.۳.۴. گیومه

موارد کاربرد گیومه عبارتند از:

- وقتی که عین گفته یا نوشته کسی را در ضمن نوشته و مطلب خود می‌آوریم.
- در آغاز و پایان کلمات و اصطلاحات علمی و یا هر کلمه و عبارتی که باید به صورت ممتاز از قسمت‌های دیگر نشان داده شود.
- در ذکر عنوان مقاله‌ها، رساله‌ها، اشعار، روزنامه‌ها و ...

۳.۳.۵. نشانه پرسشی

پیش از «؟» نباید فاصله گذاشته شود و پس از آن یک فاصله لازم است و بیشتر از آن صحیح نیست.

۳.۳.۶. خط تیره

موارد کاربرد خط تیره عبارتند از:

- جداکردن عبارت‌های توضیحی، بدل، عطف بیان و ...
- به جای حرف اضافه «تا» و «به» بین تاریخ‌ها، اعداد و کلمات

۳.۳.۷. پرانتز

موارد کاربرد پرانتز عبارتند از:

- به معنی «یا» و «یعنی» و وقتی که یک کلمه یا عبارت را برای توضیح بیشتر کلام بیاورند.
  - وقتی که نویسنده بخواهد آگاهی‌های بیشتر (اطلاعات تکمیلی) به خواننده عرضه کند.
  - برای ذکر مرجع در پایان مثال‌ها و شواهد.
- نکته: بین کلمه یا عبارت داخل پرانتز و پرانتز باز و بسته نباید فاصله وجود داشته باشد.

فصل چهارم

فنون ماشین‌نویسی (تایپ پایان نامه)

۴. فنون ماشین‌نویسی (تایپ پایان نامه)

پس از نوشتن پایان نامه و گاهی همزمان با آن لازم است که نسخه ماشینی آن تهیه شود. در تهیه نسخه ماشینی نیز توجه به یک سری نکات ضروری است. و این نکات تنها برای تهیه نسخه ماشینی مناسب و واحد در دانشگاه لرستان ذکر می‌شود.

۱.۴. سبک‌ها، قلم‌ها (Font) و اندازه قلم‌ها

این الگو از اجزای مختلفی تشکیل شده است. به طور مثال یک بند، یک عنوان، زیرنویس یک شکل هر کدام یکی از اجزای این دستورالعمل هستند. اجزای مختلف خصوصیات مختلفی دارند (به طور مثال اسم قلم و اندازه قلم از خصوصیات اجزا هستند). اجزای مشابه خصوصیات مشابهی دارند و یک خانواده را ایجاد می‌کنند (مثل خانواده عناوین فصل‌های گزارش یا خانواده زیرنویس‌های شکل‌ها). به خصوصیات یک خانواده از اجزای دستورالعمل یک سبک (Style) گفته می‌شود. به عبارت دیگر سبک نوشته شدن اجزای مختلف گزارش با هم فرق می‌کند و به این بستگی دارد که عضو کدام خانواده باشند.

در تعریف سبک‌های مختلف این دستورالعمل از قلم‌های، B Nazanin و Times New Roman استفاده شده است که خصوصیات کامل آنها در بخش‌های بعدی تشریح می‌گردد.

۱.۱.۴. قلم‌های فارسی

اندازه و سبک قلم‌های فارسی قابل استفاده در قسمت‌های مختلف یک گزارش در جدول ۱.۰ نشان داده شده است.

جدول ۱.۰ قلم‌های فارسی

موقعیت استفاده از قلم	اندازه قلم	نام سبک	Bold
عنوان فصل	B Nazanin 20	Heading1	✓
متن ۱۲	B Nazanin 12	Normal	
زیرفصل ۱	B Nazanin 14	Heading 2	✓
زیرفصل ۲	B Nazanin 12	Heading 3	✓
زیرفصل ۳	B Nazanin 12	Heading 4	✓

✓	Heading 5	B Nazanin 12	زیرفصل ۴
✓	Heading 6	B Nazanin 12	زیرفصل ۵
✓	Table Title*	B Nazanin 12	عنوان جداول
✓	Pic Title*	B Nazanin 12	عنوان اشکال
	In Table*	B Nazanin 12	متن جداول
	In Table R*	B Nazanin 12	متن جداول راست‌نویس
	In Pic*	B Nazanin 12	متن اشکال
	FarsiRef*	B Nazanin 12	مراجع (قسمت عادی)
✓	RefB*	B Nazanin 12	مراجع (قسمت پررنگ)
	CodeComment*	B Nazanin 11	توضیحات برنامه‌نویسی
✓	App Table Title*	B Nazanin 12	عنوان جداول پیوست
✓	App Pic Title*	B Nazanin 12	عنوان اشکال پیوست

۲.۱.۴. قلم‌های لاتین

اندازه و سبک قلم‌های لاتین قابل استفاده در قسمت‌های مختلف یک گزارش در جدول ۲.۰ نشان داده شده‌است.

جدول ۲.۰ قلم‌های لاتین.

Bold	سبک	اندازه قلم	موقعیت استفاده قلم
	Normal	12 Times New Roman	متن
✓	Heading 2	14 Times New Roman	زیرفصل ۱
✓	Heading 3	12 Times New Roman	زیرفصل ۲
✓	Heading 4	12 Times New Roman	زیرفصل ۳
✓	Heading 5	12 Times New Roman	زیرفصل ۴

✓	Heading 6	12 Times New Roman	زیرفصل ۵
✓	Table Title*	12 Times New Roman	عنوان جداول
✓	Pic Title*	12 Times New Roman	عنوان اشکال
	In Table*	12 Times New Roman	متن جداول
	In Table R*	12 Times New Roman	متن جداول راست‌نویس
	In Pic*	12 Times New Roman	متن اشکال
	EnRef*	12 Times New Roman	مراجع (قسمت عادی)
✓	RefB*	12 Times New Roman	مراجع (قسمت پررنگ)
	CodeComment*	10 Courier New	توضیحات کد برنامه‌نویسی
	Code*	10 Courier New	کد برنامه‌نویسی
✓	CodeBold*	10 Courier New	کد برنامه‌نویسی (پررنگ)
✓	App Table Title*	12 Times New Roman	عنوان جداول پیوست
✓	App Pic Title*	12 Times New Roman	عنوان اشکال پیوست

۲.۴. فرمول‌ها (روابط ریاضی)

برای نوشتن روابط ریاضی، ابزار Equation Editor از کارآیی خوبی برخوردار است. تمامی نمادهای موردنیاز در این ابزار پیش‌بینی شده‌است. ساده‌ترین راه برای نوشتن فرمول‌ها این است که سطر یکی از فرمول‌های نوشته‌شده در این الگو را در هر جا که می‌خواهید فرمولی بنویسید کپی کنید و سپس فرمول کپی‌شده را تغییر دهید. با انتخاب شماره فرمول و زدن کلید F9 شماره فرمول به‌روز می‌شود. زمانی که چند رابطه را به‌صورت متوالی تایپ می‌کنید، برای اولین رابطه، از سبک EquaStart، برای روابط میانی از سبک EquaMid و برای رابطه پایانی از سبک EquaEnd استفاده کنید. به این ترتیب فاصله عمودی پیش و پس از فرمول اول و فرمول آخر و همچنین فاصله عمودی بین فرمول‌های میانی به‌شکلی هماهنگ تنظیم خواهد شد. برای درک بهتر این موضوع به فواصل عمودی فرمول‌های زیر با یکدیگر و با متن پیش و پس از آنها توجه کنید.

$$F = ma \quad (۱.۰)$$

$$E = mc^2 \quad (۲.۰)$$

$$\int \cos(x) dx = \sin(x) \quad (۳.۰)$$

۱.۲.۴. قلم و سبک فرمول‌ها

در تنظیم قلم و سبک فرمول‌ها از الگوی ارائه‌شده در جدول ۳.۰ پیروی می‌شود. این الگو با تنظیمات پیش‌فرض نرم‌افزار Word هماهنگی دارد. اما چنانچه تنظیمات نرم‌افزار Word تغییر داده شده و لازم باشد که دوباره به‌صورت جدول مذکور تنظیم شود، می‌توان با انتخاب آیکن Equation Editor و سپس Style > Define > Style ، سبک‌های مختلف را دوباره تنظیم کرد.

۲.۲.۴. اندازه فرمول‌ها

اندازه فرمول‌ها را می‌توان با انتخاب آیکن Equation Editor و با انجام مراحل Size > Define مطابق

جدول ۴.۰ تنظیم کرد.

جدول ۳.۰ قلم و سبک فرمول‌ها.

مثال	Italic	Bold	قلم	سبک	مورد کاربرد
x	✓		Times New Roman	Variable	Variable
$f(x)$	✓		Times New Roman	Function	Function
α	✓		Symbol	L.C.Greek	L.C.Greek
Ω			Symbol	U.C.Greek	U.C.Greek
$\mathbf{Ax} + \mathbf{bu}$		✓	Times New Roman	Matrix-Vector	Matrix-Vector
12			Times New Roman	Number	Number
if $a > 1$			Times New Roman	Text	Text
$E = mc^2$			Times New Roman	Text	Constant Parameter
5 N/m^2			Times New Roman	Text	Unit
$\int x dx$			Symbol	Text	Math Operator
$\sin(x)$			Times New Roman	Text	Math Function

جدول ۴.۰ اندازه فرمول‌ها.

Position	Size
Full	12pt
Subscript/Superscript	7pt
Sub-Subscript/Superscript	5pt
Symbol	18pt
Sub-Symbol	12pt

۳.۴. فاصله‌های افقی و عمودی

تنظیم فاصله‌ها به خوانایی متن، تفکیک مناسب بخش‌های مختلف یک پایان‌نامه و زیبایی صفحات کمک می‌کند..

۴.۳.۱. فاصله کلی از چهار طرف کاغذ

قطع کاغذ B5 :

حاشیه از بالا $\frac{2}{54}$ سانتی‌متر، از پایین $\frac{2}{54}$ سانتی‌متر، از چپ $\frac{2}{54}$ سانتی‌متر و از سمت راست کاغذ $\frac{2}{54}$ سانتی‌متر در نظر گرفته می‌شود.

۴.۳.۲. فاصله خط‌ها

فاصله بین خط‌ها را از طریق Format-Paragraph تنظیم کرده و Line Spacing آن را 1.2 Lines انتخاب می‌کنیم. کافی است این کار یک بار روی سبک Normal اعمال گردد.

۴.۳.۳. فاصله‌های تفکیک‌کننده

با تنظیم فاصله‌ها می‌توان تفکیک بخش‌های مختلف یک پایان‌نامه را ساده‌تر کرد تا هنگام مطالعه درک مطالب آسان‌تر باشد. برخی از فاصله‌هایی که به‌منظور تفکیک بندها و عناوین به‌کار می‌رود، به‌شرح زیر می‌باشد.

- پیش از هر بند یک فاصله عمودی به اندازه 6 pt قرار می‌گیرد. این فاصله باید به‌صورت دستی وارد شود.

- بند اول که در زیر عنوان آورده می‌شود، از اول خط شروع شده و سایر بندها با ۵ فاصله خالی (Space) از سر سطر شروع می‌شوند.
- پیش از هر تیترا (بخش/ زیربخش/ زیرزیربخش) یک فاصله عمودی به‌ترتیب به اندازه (15/20/27 pt) قرار می‌گیرد. فاصله عمودی پیش از عنوان فصل، 30 pt می‌باشد.

۴.۴. فواصل بین کلمات

- خیلی اوقات استفاده یا عدم استفاده از فاصله ضروری است که در ادامه به مواردی از آن اشاره می‌شود.
- ۱- گذاشتن بیش از یک فاصله (Space) بین کلمات مجاز نمی‌باشد. به‌عنوان مثال «اصول نگارش» صحیح، و «اصول نگارش» ناصحیح می‌باشد.
  - ۲- پیش از عنوان اشکال و جداول و پس از شماره شکل یا جدول، دو فاصله خالی قرار می‌گیرد.

۴.۵. جدانویشتن کلمات بدون گذاشتن فاصله بین آنها

گاهی لازم است اجزای یک کلمه از یکدیگر جدا نوشته شوند، بدون آنکه بین آنها فاصله گذاشته شود (مثل کلمه «می‌شود» یا «جدانویشتن»). به این منظور بین دو بخش کلمه مورد نظر از <Ctrl+> یا <Shift+Space> (SS) استفاده کنید. اگر از windows xp ۳۲ بیتی استفاده می‌کنید و دکمه <Shift+Space> رایانه شما فعال نیست (یعنی اجزای یک کلمه را بدون فاصله از یکدیگر جدا نمی‌کند)، لازم است که فایل kbdfa.dll همراه با این الگو را از طریق Safe Mode در مسیر windows\system32 روی فایل موجود به همین نام Overwrite کنید. راه دیگر این است که از بین سمبل‌های موجود در منوی Short-cut یک Insert>Symbol>Special Characters گزینه No-width Optional Break را به‌صورت یک Short-cut تعریف کنید. متداول است که Ctrl+Space برای این مورد تعریف می‌شود.

تقریباً تمامی کلمات مرکب در زبان فارسی باید از هم جدا نوشته شوند؛ به استثنای صفات فاعلی مانند «عملگر»، «باغبان» و یا «دانشمند» و کلماتی نظیر «اینکه»، «آنها». در ادامه به نمونه‌هایی از مواردی که باید اجزای یک کلمه جدا، اما بدون فاصله نوشته شوند، اشاره می‌شود:

- ۱- در افعال مضارع و ماضی استمراری که با «می» شروع می‌شوند، لازم است که در عین جدا نوشتن، «می» از بخش بعدی فعل جدا نیافتد. برای این منظور باید از «فاصله متصل» استفاده و «می» در اول فعل با SS از آن جدا شود. به‌طور مثال «می‌شود» به‌جای «می شود».

- ۲- «ها»ی جمع باید از کلمه جمع بسته‌شده جدا نوشته شود؛ مگر در برخی کلمات مانند «آنها». این امر در مورد کلمات غیرفارسی که وارد زبان فارسی شده‌اند و با حرف «ها» جمع بسته می‌شوند، مانند «کانال‌ها» یا «فرمول‌ها» مورد تاکید است.
- ۳- حروف اضافه مانند «به» وقتی به‌صورت ترکیب ثابت همراه کلمه پس از خود آورده می‌شوند، بهتر است با SS از آن جدا شوند. مانند «به‌صورت»، «به‌عنوان» و «به‌لحاظ». لازم به ذکر است هنگامی که حرف اضافه «به» با کلمه پس از خود معنای قیدی داشته باشد، مثل «بشدت» یا «بسادگی»، بهتر است که به‌صورت چسبیده نوشته شود.
- ۴- کلمات فارسی نباید با قواعد عربی جمع بسته شوند؛ پس «پیشنهاده‌ها» صحیح و «پیشنهادات» اشتباه است.
- ۵- اسم‌ها و صفت‌های دوقسمتی مثل «خط‌چین» و «نوشته‌شده» با SS از هم جدا می‌شود.
- ۶- شناسه‌ها با SS از کلمه اصلی جدا می‌شود. مثل «شده‌اند» و «شده‌است».
- ۷- «است» هنگامی که نقش شناسه را داشته باشد توسط SS از قسمت اصلی جدا می‌شود. مانند «گفته‌است».
- ۸- بند پیشین نباید باعث افراط در استفاده از فاصله متصل شود. مثلاً عبارت «نوشته می‌شود» صحیح و عبارت «نوشته می‌شود» ناصحیح است.
- ۹- فعل‌های دوکلمه‌ای که معنای اجزای آنها کاملاً با معنای کل متفاوت است، بهتر است که با SS از هم جدا شوند.
- ۱۰- کلمات مرکب مثل کلمه «دوکلمه‌ای» در عبارت «فعل‌های دوکلمه‌ای» و «یادداشت‌برداری».
- ۱۱- مصدرهای دو قسمتی با SS از هم جدا می‌شوند. مثل «ذوب کردن» و «وارد کردن».
- ۱۲- صفات تفضیلی مثل «آسان‌تر».

۶.۴. فهرست گزارش، فهرست شکل‌ها و فهرست جداول

اگر از این الگو برای تهیه پایان نامه استفاده کنید، پس از اتمام یا در حین تکمیل آن می‌توانید با راست‌کلیک روی فهرست فعلی، آن را به‌روز کنید (توسط گزینه update field). فهرست جداول و اشکال نیز به‌همین صورت قابل به‌روز شدن می‌باشد.

۷.۴. سربرگ و ته‌برگ (Header and Footer)

سربرگ و ته‌برگ را می‌توان از منوی Insert انتخاب کرد. به قاب‌هایی که در قسمت بالا و پایین باز می‌شود، به ترتیب سربرگ و ته‌برگ گفته می‌شود. در سمت راست سربرگ، عنوان هر فصل نوشته می‌شود. در زیر این دو قسمت یک خط پررنگ قرار می‌گیرد و در ته‌برگ، شماره صفحه نوشته می‌شود. دقت کنید هنگامیکه عنوان یک فصل را در سربرگ تنظیم می‌کنید، عنوان فصل‌های دیگر تغییر نمی‌کند. دلیل آن این است که فصل‌های مختلف گزارش توسط Section Break از یکدیگر جدا شده‌اند. این کار از طریق `Insert>Break>Next Page` در انتهای هر فصل انجام شده‌است. تعریف بخش‌های مختلف در یک پایان نامه، این امکان را فراهم می‌آورد که هر بخش سربرگ و ته‌برگ خاص خود داشته باشد. هنگامیکه به این ترتیب بخش‌های مختلفی را برای پایان نامه تعریف می‌کنیم، هر بخش به‌طور پیش‌فرض، خصوصیات بخش پیشین خود را دارد. پس از تعریف بخش جدید، اگر روی سربرگ دوبار کلیک کنید، در قسمت Toolbar Options از جعبه Header and Footer خواهید دید که گزینه Link to Previous فعال است. اگر بخواهید خصوصیات این بخش جدید مستقل از بخش پیشین باشد، باید این گزینه را غیر فعال کنید. در غیر این‌صورت با تغییر محتوای سربرگ، محتوای سربرگ بخش پیشین نیز تغییر خواهد کرد. در مورد ته‌برگ نیز چنین است.

۸.۴. جداول، منحنی‌ها، شکل‌ها و مراجع

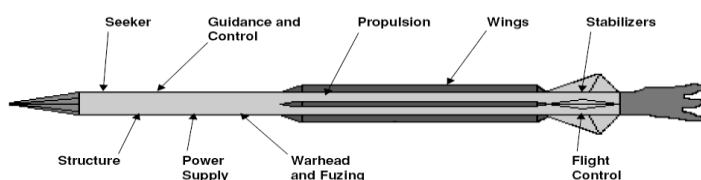
جداول و اشکال هر فصل باید از شماره ۱ به‌همراه شماره فصل مربوطه شماره‌گذاری شود و در داخل متن (بلافاصله پس از بندی که به آن شکل یا جدول ارجاع داده شده) آورده شود. برای نوشته‌های داخل جداول و اشکال به ترتیب از سبک‌های `In Table*` (وسط‌چین)، `In Table R*` (راست‌چین) و `In Picture*` استفاده می‌شود. در متن باید به تمامی جداول و شکل‌ها ارجاع داده شود. در عنوان جداول و شکل‌ها نام کمیت یا پدیده مورد مطالعه ذکر می‌شود.

برای نوشتن عنوان جدول از سبک `Table Title*` (و برای عنوان جداول موجود در پیوست‌ها از سبک `App Table Title*`) استفاده می‌شود (جدول ۵.۰). برای عنوان یک جدول جدید، سطر عنوان جدول پیشین را به‌طور کامل در محل مورد نیاز کپی و پس از انتخاب آن کلید F9 را فشار دهید تا شماره جدول به‌روز شود.

جدول ۵.۰ عنوان جدول.

کار (WU)	زمان (ثانیه)	روش
۸۵/۳۷	۵۴	چند شبکه‌ای

مشابه جدول، برای نوشتن عنوان شکل از سبک *Pic Title (و برای عنوان شکل‌های موجود در پیوست‌ها از سبک *App Pic Title) استفاده می‌شود (شکل ۱.۰).

شکل ۱.۰ قسمت‌های مختلف یک موشک تاکتیکی.

به‌همین ترتیب برای اضافه‌کردن یک مرجع جدید به فهرست مراجع، پس از اضافه‌کردن یک سطر جدید به جدول مراجع، یکی از سطرهای موجود در این جدول را در سطر جدید کپی کنید. سپس شماره این سطر جدید را انتخاب و کلید F9 را فشار دهید.

۹.۴. ارجاع به جداول، شکل‌ها، روابط، مراجع و بخش‌ها

برای ارجاع به جداول، شکل‌ها، روابط، مراجع و بخش‌ها از ابزار Insert > Reference > Cross-reference استفاده می‌شود. به‌طور مثال اگر در این ابزار گزینه Table و Only Ref and number و «جدول ۴،۱» استفاده می‌شود. به‌طور مثال اگر در این ابزار گزینه Table و Only Ref and number و «جدول ۴،۱» استفاده می‌شود. به‌همین ترتیب اگر گزینه Ref و Entire caption و [۱] را انتخاب و OK کنید، ارجاع «[۱]» در محل مکان‌نما درج خواهد شد. به‌همین ترتیب اگر گزینه Ref و Entire caption و [۱] را انتخاب و OK کنید، ارجاع «[۱]» در محل مکان‌نما درج خواهد شد. احتمالاً ابزار Cross reference در نرم‌افزار Word شما فاقد گزینه Ref در قسمت Reference Type می‌باشد. در این‌صورت از طریق ابزار Insert > Reference > Caption و دکمه New Label، یک برچسب جدید به نام Ref تعریف کنید. دقت کنید که:

- هرگز نباید یک شکل یا جدول پیش از معرفی آن، در متن ظاهر شود.

- بین شماره شکل (یا جدول) و کلمه پیش از آن (شکل یا جدول) باید حتماً یک فاصله قرار گیرد. به‌عنوان مثال «شکل ۲.۲» صحیح، و «جدول ۲.۲» ناصحیح است.
- برای ارجاع به شکل‌ها و جداول نباید از پرانتز استفاده شود. به‌عنوان مثال «جدول (۲.۲)» غلط است.
- ارجاع به روابط ریاضی همواره باید پس از درج خود آن روابط در متن صورت گیرد.
- برای ارجاع به روابط ریاضی از شماره آنها در داخل پرانتز استفاده می‌شود؛ مانند «رابطه. (Error! Reference source not found.)».
- برای ارجاع به چند مرجع، آنها را با ویرگول جدا کنید: [۱]، [۲].

۱۰.۴. نرم‌افزار مجاز برای تهیه پایان‌نامه

در تهیه پایان‌نامه باید از Microsoft Word 2003 و یا نسخه بالاتر استفاده شود. در صورت استفاده از نسخه‌های جدیدتر به هیچ وجه نباید این فایل به یک فایل docx تبدیل شود. زیرا تبدیل مجدد آن به فرمت doc باعث تبدیل فرمول‌ها به شکل می‌شود.

فصل پنجم

بررسی ساختار پایان نامه

۵. بررسی ساختار پایان نامه

به منظور استفاده از شیوه‌ای مناسب در تهیه یک پایان نامه، باید روندی خاص دنبال شود. این روند ممکن است تا حدودی شبیه به یک چک لیست باشد، اما تبعیت از این روند سبب می‌شود در پایان گزارش نویسی، نیازی به صرف زمان فراوان برای ویرایش نهایی پایان نامه نباشد. از این رو و به دلیل اینکه ویرایش گزارش پایان نامه نیاز به حوصله کافی دارد و در صورت استمرار، باعث کاهش حساسیت در رعایت ملزومات می‌شود، به همین دلیل انجام ویرایش در پایان هر فصل، توصیه می‌شود.

۵.۱. بررسی سرفصل‌ها

پس از هر سرعنوان (Heading)، لازم است که متنی هر چند مختصر نوشته شود. هیچ‌گاه پس از یک سرعنوان، نباید بدون ظهور متن، سرعنوان داخلی شروع شود. در متن آغازین هر سرعنوان، لازم است که محتوای فصل یا بخش و دلیل وجود آنها، به منظور ایجاد فضای ذهنی در خواننده، بیان شود.

۵.۲. بررسی ساختار کلی

بهتر است در صورت تشابه فصل‌های مختلف، از ساختار یکسان برای آنها استفاده شود. مثلاً حالتی را در نظر بگیرید که گزارشی برای متن یک برنامه نوشته می‌شود. از آن‌جا که معمولاً برنامه از یک سری واحد تشکیل شده است، می‌توان برای معرفی واحدها، از ابتدا ساختار کلی تعریف کرد. مثلاً ابتدا نقش واحد، سپس جایگاه آن در کل برنامه، پس از آن ساختار داخلی واحد، معرفی عملیات‌های داخلی و روابط پیاده‌سازی شده و ... بیان شود.

۵.۳. بررسی مفهومی

پس از این که ساختاردهی صورت گرفت و در ساختار یادشده مطالب دسته‌بندی شد. می‌توان نسبت به مطالعه مفهومی مطالب اقدام کرد.

۵.۴. مطالعه مفهومی و جمله‌بندی

سعی شود هنگام مطالعه مفهومی به مباحث ویرایشی کمتر توجه شود و مفاهیم جملات، تعریف بندها، موقعیت بندها، بررسی صحت ارجاعات و مسایل مرتبط به مفهوم گزارش، مورد توجه قرار گیرد. بهتر است تصمیم‌گیری در مورد بندها مشخصاً به‌عنوان یک قدم انجام شود.

۵.۵. تنظیم بندها

تصمیم‌گیری در مورد بندها و تنظیم آنها، یکی از ملزومات اصلی یک گزارش پایان نامه است. به‌منظور انجام هوشمندانه این کار، از تعریف خودکار فاصله‌دهی (Indentation) برای شروع بند جدید در Template خودداری شده‌است. علاوه بر این، با توجه به اینکه در گزارش‌نویسی فنی، روابط ریاضی زیادی مورد استفاده قرار می‌گیرد، خودکارشدن فاصله‌دهی، باعث می‌شود که پس از هر رابطه، بند جدید در نظر گرفته شود که وضعیت مطلوبی نمی‌باشد. بنابراین حین نوشتن، لازم است که نویسنده به‌صورت هوشمندانه با قراردادن ۵ فاصله خالی در ابتدای هر بند، آن را متمایز کند (به بند بعد توجه کنید!).

باید توجه داشت که از قراردادن شکل، در وسط یک بند خودداری شود. بنابراین شکل‌ها باید در انتهای بند مربوطه آورده شود و حتماً پس از شکل باید بند جدید و با فاصله‌دهی بیان شده برای بند، شروع شود. در مجموع، به‌جز بندی که بلافاصله پس از Heading می‌آید، همواره یک بند باید با ۵ فاصله خالی، آغاز شود تا قابل تشخیص باشد.

به‌منظور زیبایی بیشتر پایان نامه، توصیه می‌گردد در بین یک بند، شکل و یا جدول قرار نگیرد. با این وجود پس از قرارگرفتن شکل یا جدول در میان بندهای یک سرفصل، بند پس از آن بدون فاصله ابتدایی آغاز می‌گردد. چنانچه فرمولی نیز در میان یک بند قرار می‌گیرد، پس از درج فرمول، بند از ابتدای خط آغاز می‌شود و نیازی به ۵ فاصله خالی نیست.

۵.۶. بررسی قواعد نگارشی

مطالعه مفهومی گزارش، ممکن است گاهی باعث تغییر در ساختار گزارش شود. بنابراین پس از اینکه بین مطالعه مفهومی و ساختاردهی، تعادل برقرار شد، می‌توان نسبت به ویرایش گزارش اقدام کرد. به این منظور لازم است که یک بار گزارش پایان نامه بدون توجه به مفاهیم آن و فقط از نظر نگارشی مورد بررسی قرار گیرد. در این راستا توجه به نکات زیر حائز اهمیت است:

۱- فارسی نویسی

۲- املای صحیح

۳- فواصل بین کلمات

۴- موارد استفاده از Shift Space به جای Space

۵- نقطه گذاری، ویرگول گذاری و ...

۵.۷. بررسی روابط

لازم است یک بار پایان نامه و برنامه های موجود به منظور بررسی مجدد صحت روابط، در مقایسه با مرجع مورد استفاده، مطالعه گردد. گاهی مشاهده می شود که در ماشین کردن روابط و حتی استخراج آن، خطا پدید می آید. با توجه به اینکه معمولاً پس از استخراج روابط، از آنها در برنامه های رایانه ای استفاده می شود، این خطا به متن برنامه نیز کشیده می شود. بنابراین بررسی صحت روابط از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

لازم است هنگام بررسی روابط، ارجاع دهی آنها نیز مورد توجه قرار گیرد. در یک گزارش فنی لازم است که روابط اصلی و نهایی که در پیاده سازی مورد استفاده قرار می گیرد، به رابطه مشخصی در یک مرجع معتبر، ارجاع داده شود.

۵.۸. بررسی شکل ها

بهتر است کل پایان نامه، یک بار فقط از منظر شکل ها مورد بررسی قرار گیرد. در این بررسی، می توان مواردی را که در بخش های آتی تشریح می شود، مورد توجه قرار داد.

۵.۸.۱. بررسی کیفیت شکل و تطابق عنوان آن

با توجه به اینکه برای استفاده از Caption، معمولاً عناوین شکل ها، برای استفاده مجدد، تکرار می شوند، مشاهده می شود که در برخی موارد، اصلاح عنوان فراموش می شود. بنابراین یکی از بررسی ها، می تواند بررسی عناوین و تطابق آنها با شکل مورد نظر باشد. همزمان با بررسی عنوان شکل، می توان کیفیت آن را نیز مدنظر قرار داد.

۵. ۸. ۲. بررسی تطابق روابط، برنامه و شکل

در پروژه های پایانی که به منظور تشریح متن یک برنامه نوشته می شود، برخی از شکل ها به تشریح روابط پیاده سازی شده اختصاص دارد. لازم است که برای این شکل ها، تطابق بین روابط موردنظر، مدل پیاده سازی شده (متن برنامه) و شکل مربوطه مورد بررسی قرار گیرد.

۵. ۹. بررسی جداول

بهتر است کل پایان نامه، یک بار هم فقط از منظر جداول مورد بررسی قرار گیرد. در این بررسی، می توان مواردی را که در بخش های آتی تشریح می گردد، مورد توجه قرار داد.

۵. ۹. ۱. بررسی کیفیت جدول و تطابق عنوان آن

با توجه به این که برای استفاده از Caption، معمولاً عناوین جداول، برای استفاده مجدد، تکرار می شوند، مشاهده می شود که در برخی موارد اصلاح عنوان، فراموش می شود. در این بررسی لازم است که بین محتویات جدول و عنوان آن تطابق برقرار باشد. همزمان با بررسی عنوان جدول، می توان کیفیت آن را نیز مدنظر قرار داد.

۵. ۹. ۲. بررسی تطابق روابط، برنامه و جدول

در پروژه های پایانی که به منظور تشریح متن یک برنامه نوشته می شود، برخی از جدول ها به تشریح روابط پیاده سازی شده اختصاص دارد. بنابراین لازم است که برای جداول، تطابق بین روابط موجود در گزارش فنی، متن برنامه و روابط موجود در جدول، مورد بررسی قرار گیرد.

۵. ۱۰. به روزرسانی مراجع

معمولاً هنگام نوشتن پایان نامه به دلیل توجه به متن مورد نگارش، ارجاع دهی مناسب مورد غفلت قرار می گیرد. پس از اتمام نگارش می توان برای هر فصل به بررسی ارجاع دهی پرداخت. در این فعالیت لازم است تا با دقت فراوان بندهای مختلف را مورد بررسی قرار داد و در صورت استفاده از مرجع خاصی، به آن ارجاع داده شود. در گزارش های فنی لازم است که روابط مهم و همچنین روابطی که استخراج آن به صورت

کامل در پایان نامه ارائه نشده است، ارجاع‌دهی شود. بهتر است در ارجاع‌دهی روابط، شماره رابطه مورد استفاده در مرجع موردنظر نیز ذکر گردد. مثلاً (رابطه ۳-۲)، [۳]. در بخش مراجع لازم است که مراجع به ترتیب حضور در متن آورده شوند. می‌توان این مساله را در هر فصل به‌روزرسانی کرد. اگر چه به‌روزرسانی در انتهای ویرایش تمامی فصول کفایت می‌کند.

۵. ۱۱. صفحه‌بندی

پس از پایان اقدامات ویرایشی مختلف، می‌توان با مرور کلی پروژه پایانی، نسبت به اصلاح صفحه‌بندی اقدام کرد. مثلاً گاهی با جابه‌جا کردن یک شکل یا کوچک و بزرگ‌نمودن آن، می‌توان صفحه‌بندی بهتری ارایه کرد. توجه داشته باشید، با توجه به اینکه پس از صفحه‌بندی احتمالاً شماره صفحات تغییر می‌کند، این اقدام پیش از بررسی سربرگ‌ها که در فصل بعد تشریح می‌شود، انجام شود.

۵. ۱۲. سربرگ و ته‌برگ‌ها

با توجه به استفاده از ابزار «Insert > Break»، در پایان هر فصل، لازم است که در آغاز هر فصل، موارد زیر چک شود.

- عنوان فصل

عنوان فصل، در قسمت سمت راست بالای صفحه قرار دارد و لازم است که در هر فصل اصلاح شود.

- شماره صفحه

شماره صفحه، در پائین و وسط هر صفحه قرار دارد و لازم است در هر صفحه چک شود.

فصل ششم
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

در پایان گزارش‌های علمی و فنی لازم است که جمع‌بندی یا نتیجه‌گیری نهایی ارائه شود. در این موارد می‌توان آخرین فصل پایان نامه که پیش از مراجع قرار می‌گیرد را به این امر اختصاص داد.

به نتیجه‌گیری این دستورالعمل به‌لحاظ محتوایی توجه کنید:

در دستورالعمل حاضر نکات مهم نگارش یک پروژه پایانی به‌صورت یک الگو ارائه شد. استفاده از این الگو در کاهش زمان لازم برای نگارش یک پایان‌نامه و ... و همچنین زمان‌های لازم برای بررسی‌های مجدد و اصلاح اشکالات، موثر خواهد بود.

منابع و مراجع

- [۱] نام خانوادگی، نام (مولفان و مترجمان)؛ *عنوان/اصلی کتاب*؛ عنوان فرعی کتاب (جزئیات عنوان کتاب در صورت وجود داخل پرانتز)، نام سایر افراد دخیل در تالیف یا ترجمه، ناشر، محل انتشار، شماره جلد، شماره ویرایش، سال انتشار به عدد.
- [۲] منهاج، محمدباقر؛ *هوش محاسباتی* (جلد اول: مبانی شبکه‌های عصبی)، انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تهران، ویرایش اول، ۱۳۷۹.
- [۳] نام خانوادگی، نام؛ نام خانوادگی و نام مولف دوم؛ مولف سوم؛ "عنوان مقاله به صورت عادی و داخل گیومه"، *نام کامل مجله به صورت ایتالیک*، شماره دوره یا جلد، شماره مجله، شماره صفحات، سال انتشار.
- [۴] نام خانوادگی، نام مجری؛ *عنوان طرح پژوهشی به صورت ایتالیک*، شماره ثبت، نام کامل محل انجام و سفارش دهنده، سال انجام طرح.
- [۵] نام شرکت/ نام فرد؛ عنوان صفحه؛ *درس/اینترنتی*.
- [6] Book authors' names; *Book Title in Italic* (and the title components, if any), Edition number, Publisher, Date of publish.
- [7] Van de Vegte, J.; *Feedback Control Systems*, 2nd Edition, Prentice Hall, 1990.
- [8] Authors' names separated by comma-dots; "The paper title in Regular Times New Roman 12pt", *Paper Address in Italic*, Publishing Place, paper page, Year of Publish.
- [9] Safonov, M.; "Stability margins of diagonally perturbed multivariable feedback systems", *IEEE Proceedings*, Part D, p. p. 251-256, Nov. 1982.
- [10] Company Name/ Person Name; Page Title; *Internet Address*.

پیوست ها

موضوعات مرتبط با متن گزارش پایان نامه که در یکی از گروه های زیر قرار می گیرد، در بخش پیوست ها آورده شوند:

- ۱- اثبات های ریاضی یا عملیات ریاضی طولانی.
  - ۲- داده و اطلاعات نمونه (های) مورد مطالعه (Case Study) چنانچه طولانی باشد.
  - ۳- نتایج کارهای دیگران چنانچه نیاز به تفصیل باشد.
  - ۴- مجموعه تعاریف متغیرها و پارامترها، چنانچه طولانی بوده و در متن به انجام نرسیده باشد.
- برای شماره گذاری روابط، جداول و اشکال موجود در پیوست از ساختار متفاوتی نسبت به متن اصلی استفاده می شود که در زیر به عنوان نمونه نمایش داده شده است.

$$F = ma \quad (\text{پ-۱})$$

جدول پ-۱: شرح کد منبع بدنه اصلی یک کد رایانه ای.

```
01 program AeroPack;
02 uses
03   Forms,
04   Unit1 in 'Unit1.pas' {Form1},
05   Dialogs,
06   Sysutils;
07 {$R *.res}
08 begin
09   Application.Initialize;
10   Application.Title := 'AeroPack';
11   Application.CreateForm(TForm1, Form1);
12   if pos('/h',Form1.Switches)<>0 then
13     begin
14       Application.ShowMainForm:=False;
15       Form1.Visible:=False;
16     end;
```

در صورتیکه سوئیچ /h در رشته سوئیچ موجود باشد، متغیر ShowMainForm و خصوصیت Visible فرم اصلی را برابر با False قرار می دهد. نتیجه این کار عدم نمایش فرم اصلی خواهد بود.

```
17 Application.Run;
18 end.
```

Abstract

Abstract*

This page is accurate translation from Persian abstract into English.

Key Words: Write a four to seven Key Words is essential.

* Abstract & Title page- Only for Masters Students and PhD students is essential.

Copyright © Lorestan University, 2016

All right reserved. No part of this publication may be reproduced, Stored in in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, Electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of Lorestan University.

Lorestan University

Department

M.Sc. or Ph.D Thesis

Title

Title of Thesis

By

Name

Supervisor

Dr.

Advisor

Dr.

Month & Year